

Lund University
Department of Sociology
Social Anthropology
SANK02

Acts of homemaking:

Materiell antropologi och hemskapande för unga vuxna i

Stockholm

Author: Douglas Wellander
Supervisor: Nina Gren
Examiner: Tova Højdestrand

Abstract

This thesis tries to answer how acts of homemaking can manifest with regard to four young adults in an urban environment. The paper takes a closer look at how the material takes form to create meaningful and concrete ways of navigating an uncertain landscape of adulthood in Stockholm, Sweden. Through the understandings of material culture made possible by Daniel Miller, Anat Hecht, Bodil Birkebæk Olesen, and Gernot Böhme this study attempts a recount of informant's respective acts of homemaking. By looking at objects in domestic surroundings and the relationships these confer informants find themselves constructing worlds within different objectives, some of which are unknown to themselves. Furthermore, I argue that the way their material world is perceived has clear implications for their overall well-being and sense of self.

Keywords: *acts of home making, material culture, material anthropology, dwelling, home as process, agency of the home*

Abstract	2
Förord	4
1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställningar	5
1.2 Metod	6
<i>Hemmet som fält</i>	7
<i>Intervjuer och informanter</i>	7
1.3 Disposition	9
2. Tidigare forskning och teori	10
2.1 Materiella perspektiv på hem	10
2.2 Acts of homemaking och en materiell approach	15
3. Acts of homemaking i Stockholm	17
3.1 Hemskapande genom ting	17
<i>Ting som social närvaro och släktskap</i>	17
<i>Ting som minnen och markör för tid</i>	21
3.2 Hem som process — acts of homemaking från ett makroperspektiv	24
<i>Att återskapa eller göra nytt — relationer till föräldrahem</i>	24
<i>”Minimalistiskt kontra plottrigt” — en vedertagen skala</i>	27
3.3 Enrummaren, ett liminellt dilemma	30
4. Sammanfattning och slutsats	33
Referenslista	34

Förord

Det är nyårsdagen och jag har precis vaknat i mitt nya hem. Det är en stor tvåa med högt i tak i centrala Stockholm, byggd under förra sekelskiftet. Jag ska få låna lägenheten i ett halvår till att börja med, en väns syster behöver hyra ut omgående. Jag haft tur, det är en fullständigt otänkbar bostad för en utbildad spoling mellan 20 och 30. Hemkommen en bit in på småtimmarna samma dygn har jag gått raka vägen in och sovit min första natt i vad som ska komma att vara sovrummet. Sängen var kvarlämnad sen tidigare. Utöver det är ett matbord, en soffa, några ensliga, nakna glödlampor och lite toalettpapper allt som befinner sig i det nya hemmet. Det jag äger är kvar i en annan stad och jag har rest till Stockholm för att vara med familj och vänner under jul och nyår.

Jag går upp ur sängen. Annars så haussade egenskaper såsom trögoly, takhöjd och stuckatur, förstärker här istället en uppenbar känsla av tomhet. Golvet är kallt, väggarna ekar och glödlamporna gröper ur det rymliga med sitt ljus. Tänk, hur relationen till hem kan utgöra ett så väldigt grundläggande mående. Ibland i alla fall. När man behöver det? Platsen som startar om varje dag. En sorts knutpunkt och konstant variabel för all personlig aktivitet, för trygghet eller otrygghet, samt en början och ett avslut för dygnet. Nyvaken och lite skör på årets första dag har jag nu en helt ny konstant i mitt liv. Utöver de uppenbara praktiskt ansträngande saker som följer en tom lägenhet så lämnas jag med en bekant, trasig känsla av befinnande. Av att ha flyttat. Av att vara hemlös i sitt nuvarande och enda hem.

Jag flyr direkt.

1. Inledning

Vad innebär det att skapa sig ett hem? Vad förmedlar ting och prylar i termer av kultur? Lägenheten jag beskrev ovan fylldes sparsamt med de mer nödvändiga sakerna, en fåtölj, ett par köksredskap, några mindre lampor, samt en hel del glasflaskor med stearinljus i. Dessa i kombination med ett par utströdda prylar av högt affektionsvärde var sedan allt som kom att inreda hemmet. Det räckte precis till en känsla av ombonat. Det glesa framhävde även lägenhetens fysiska egenskaper, den byggda miljöns vackra och pampiga mötte prylarnas knappa och hafsig.

Vad innebär det att skapa sig ett hem utifrån prylar? Att omges och omge sig av saker som ska vara där när vi går upp, går ut, kommer hem och går och lägger oss. Vi har konstant olika former av ting runt om oss, vare sig de är gjorda av oss själva eller någon annan så är man som stadsbo konstant omgiven av en skapad miljö. Vad innebär det att tillbringa hela våra liv i en miljö vi själva har skapat? En av dessa miljöer vi har mest personligt inflytande över är förstås våra hem. Här förväntas vi släpa in en massa prylar och arrangera dem i en tillfredsställande ordning som vi kan uppehålla oss i och göra det kanske mest naturliga för oss, att bo eller *dwell*. Enligt Statistiska Centralbyrån har kommunerna Botkyrka, Stockholm, Sundbyberg och Solna Sveriges minsta bostadsarea per person på 33 kvm (SCB, 2020). I en rapport från Boverket 2016 klassades 40% av folkbokförda enrumslägenheter i storstadsregioner som ”trångbodda”, med ett genomsnitt på 2,4 boende (Boverket, 2016:25, 11). I den här uppsatsen kommer jag att undersöka vilka ting man kan tänkas fylla dessa 33 kvm med, och vad dessa sedan har för betydelse för upplevelsen av det som ett hem.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka vad hem och hemmets prylar betyder för unga, trångbodda människor i en urban miljö. Mer specifikt vill jag undersöka hur upplevelser av hem och s.k. *acts of homemaking* kan se ut i relation till materiell kultur och trångboddhet. Och vidare, hur relaterar de till sin samtid, sitt förflutna och sin framtid genom sakerna i sina hem? Materialismen har haft en omtvistad roll inom antropologin för att under senare årtionden komma att ta allt större plats. Utifrån ett materiellt perspektiv till hemskapande vill jag i min uppsats försöka bidra till att

utöka förståelsen för vilken betydelse ting har i frågan om att göra sig ett hem som speglar individers tolkningar av samtid, behov och identitet. Nedan ska jag försöka besvara följande frågor:

- Vilka "acts of homemaking" använder sig unga, trångbodda vuxna av i Stockholm idag?
- På vilka sätt relaterar de till det förflutna och framtiden genom saker i sina hem?
- Kan de sägas forma ett sorts "kulturellt subjekt" i relation till sakerna i sina hem?

1.2 Metod

Jag hittade till mitt fält genom att först intressera mig för materiella perspektiv inom antropologi. Jag kombinerade sedan detta med ett intresse för hem och hur man skapar sig ett sådant, vad det utgörs av. Som en tämligen central fråga inom antropologin var det en mycket bred utgångspunkt. Efter att ha läst artikeln *House and Home* (2019) från Cambridge Encyclopedia of Anthropology, en text över olika antropologiska perspektiv på hem, fastnade jag för begreppet *acts of homemaking* och en materiell approach till dessa *acts*. Begreppet kommer jag att redogöra för nedan i teorin. Jag visste att jag var intresserad av att undersöka ett sammanhang som låg nära mitt eget, så för att vidare avgränsa valde jag hem i en urban miljö samt specifikt hem för unga vuxna.

Mitt syfte var ursprungligen att undersöka *acts of homemaking* i relation till hemmets byggda miljö. En inspiration till detta var Nina Grens artikel *Being Home through Learning Palestinian Sociality: Swedish-Palestinian Houses in the West Bank* (2015) som bland annat tar upp hur planlösning samt byggd miljö hos hem kan sägas *mediate* en form av kultur och socialt uttryck. Trångboddhet verkade därför vara en intressant faktor att undersöka i relation till mitt fält, hur kunde en sådan form av fysisk knapphet i frågan om yta påverka och *mediate* en egen sorts kultur och socialt uttryck för unga vuxna i Stockholm? Här tänkte jag därför på enrummaren som en intressant gemensam nämnare för mitt valda fält och mina informanter. Vad som sen kom tillbaka i materialet från mina intervjuer var ting och deras outhärliga plats i hemmet. Samtliga informanters reflektioner kring *acts of homemaking* verkade utgå ifrån deras prylar, och mindre så utifrån lägenheten som byggd miljö. Den här datan kan ha haft att göra med hur mina frågeställningar och intervjuer var strukturerade, dvs. hade jag fokuserat mer ingående på byggd miljö hade jag sannolikt kunnat få svar därefter. Jag bedömde dock att strukturera intervjuer alltför specifikt kring ett fokus på hemmets fysiska utformning riskerade att vinkla en sådan data, speciellt när ingen av mina

informanter diskuterade det i någon utsträckning trots att de blivit tillfrågade. Av den här anledningen kom ting istället att bli en naturlig riktning för uppsatsen och trångboddhet en passande konstant att jämföra med.

Hemmet som fält

Hemmamiljön är en van miljö. Det är en plats vi konsekvent tillbringar tid på och som sådan har den en förmåga att smälta in i det undermedvetna (Miller:2010). Jag har utgått ifrån ”hem” som ett sorts kreativt skapande och kurerande samt granskande upplevelse i stunden. Som något delvis intuitivt. Av den här anledningen var min hypotes att jag behövde göra intervjuer på plats, i informanternas hem, för att få fram en data som beskrev fältet så pass nära som möjligt. Om intervjuer inte gjordes på plats riskerade samtalet att baseras på informanternas minnen, hellre än hur de reflekterade kring och relaterade till sina faktiska ”hem-upplevelser” och sina respektive *acts of homemaking* i stunden. Jag har valt att undersöka ensamboende vilket måste ses som något annat annat än att studera det strikt mellanmänniska. Min undersökning kommer att utgå ifrån relationer i den utsträckningen materiella objekt förmedlar dessa. Eftersom undersökningen även utgår ifrån ett material som varit uteslutande på engelska har jag valt att löpande kursivera teoretiska ord och begrepp. Jag har valt att göra detta med ord som varit otydliga att översätta, dessa följs i så fall av en parentes med en föreslagen översättning.

Intervjuer och informanter

Undersökningen utgår ifrån fyra intervjuer gjorda under 2021. De var mellan 60 och 90 minuter långa och följde alla en semi-strukturerad form (Hume & Mulcock 2004). Informanter bestod av tre män och en kvinna i åldrarna 26-31. Två av dem bodde tjugo minuters resa öster respektive söder om stadscentrum, i Frihamnen och Björkhagen, de andra två bodde centralt på Södermalm. Centrala faktorer för mitt urval i denna grupp var hur lång tid de bott samt huruvida de bodde tillsammans med andra. Min hypotes var att handlingar och upplevelser av att skapa hem sannolikt förändras dels när individer gör detta tillsammans med andra, dels beroende på tiden de varit/kommer att vara bosatta. Jag ville även bortse ifrån korttidsboenden då dessa kommer med klart andra förutsättningar än de längre, såsom prioriteringar, syn på bostad etc. Min enda egentliga avsikt när

jag sökte informanter blev därför att hitta människor som bodde trångt, ensamma och hade ägnat sig åt detta i åtminstone ett år. Jag hittade dem genom mitt personliga nätverk samt genom arbete eller gemensamma vänner. Med det sagt hade en av mina informanter ett boende som uppfyllde tidskriteriet på ett år men som för honom varit tidsbegränsat. Detta ledde till att datan från detta boende utgick ifrån andra förutsättningar än övriga.

Jag har en närmre relation till två av dem och delar en nystiftad bekantskap med de andra två. Detta påverkade förstås intervjuer i frågan om reflexivitet. Exempelvis innehöll båda intervjuer med informanter jag var nära aspekter av psykisk ohälsa och hade stundtals en långt mer terapeutisk karaktär än övriga. Det material jag fick fram påverkades även sannolikt av att jag enbart var i deras hem under tiden jag var där på besök. Det var inte frågan om någon deltagande observation. Att utföra en sådan kändes svårt, dels på grund av tidsbegränsningen men också av den enkla anledningen att jag förmodligen aldrig hade kunnat vara ”osynlig” i ett sånt sammanhang. Jag hade behövt mycket tid för att komma till ett stadie där informanten skulle känna sig bekväm med min närvaro i sitt hem, och om vi skulle komma till den punkten hade det väl snarare varit ”vi” som utgjorde hemkänslan tillsammans, hellre än jag som observerade hen.

Mina informanter hade sedan tydliga likheter med varandra men skiljde sig också på ganska oväntade punkter som tro och upplevd klasstillhörighet. Samtliga hade, eller var i färd med att skaffa sig någon form av högre utbildning. Två av dem hade en kreativ sysselsättning, som antingen filmskapare eller författare. Informanter kan därför på olika sätt sägas besitta en hög grad av vad Bourdieu refererar till som *kulturellt kapital*, antingen genom klasstillhörighet, utbildning eller tillgångar (Bourdieu 1986). Då samtliga använde sig av en stor mängd ”utfyllnadsord” har jag valt att redigera citat där ord som ”liksom” eller ”typ” försvårat förståelsen av dem i skriven text.

Min intervjuguide var indelad i tre delar som utgick ifrån:

1. Materiella aspekter av hemmet (såsom objekt och möbler).
2. Känslor och reflektioner kring upplevelsen av bostaden.
3. Förhållningar till ”hem” som begrepp (med frågor rörande vilken sorts hem informanten växte upp i, vilka funktioner ett hem bör ha, var informanten tänker sig bo om fem år mm.).

Samtalet var således tänkt att behandla tingen i bostaden, upplevelsen av den som byggd miljö samt förhållningen till hem som begrepp. Då intervjuer och hem som ämne kom att bli personliga och nära inpå föredrog tre av fyra att vara anonyma, jag valde därför att benämna samtliga med pseudonymer.

- *Amanda*, 26, student i psykologi, bosatt i Björkhagen, 27 kvm.
- *Cuno*, 27, författare och lärare inom fritidshem, bosatt vid Vitabergsparken, 26 kvm.
- *Jack*, 29, student i samhällsplanering, bosatt i Frihamnen, 29 kvm.
- *Louie*, 31, utbildad filmskapare, bosatt i Hornstull, 30 kvm.

1.3 Disposition

Nedan följer två delar om tidigare forskning på området samt min teoretiska utgångspunkt och dess ramverk. Därefter kommer jag i min undersökningsdel att belysa mina informanternas *acts of homemaking* utifrån tre huvudsakliga materiella perspektiv: ”Hemskapande genom ting”, ”Hem som process” och ”Enrummaren, ett liminellt dilemma”. Först kommer jag att diskutera vilken betydelse och funktion *ting* kan fylla i relation till upplevelse och ett ”görande” av hem. Därefter kommer jag att diskutera olika former av ”inramningar”, vad jag kommer att kalla ett ”makro”-sammanhang, dvs. hur saker bär med sig en mer uttalad koppling till uppfattningar om omvärlden. Här utgör inredning och möbler en sorts scen för stereotyper, stilar och anknytningar som ofta hade en mer generell dimension än tingen. Sedan kommer jag att diskutera enrummaren som ett ”liminellt dilemma”, vilket syftar på vilken roll lägenheter och den formen av boende verkade spela i relation till informanternas vuxenblivande. Jag kommer även att diskutera vad lägenheter bär med sig för innebörd i egenskap av ting, utifrån ett materiellt perspektiv. Avslutningsvis kommer jag att sammanfatta min diskussion och implikationer av den.

2. Tidigare forskning och teori

2.1 Materiella perspektiv på hem

För att undersöka hemmet och vad detta kan tänkas betyda för unga vuxna i Stockholm i termer av materiell företeelse behöver vi alltså se närmre på hur detta har studerats inom antropologin. En av de mer framträdande forskarna på ämnet kan sägas vara antropologen Daniel Miller och hans teorier kring materiell antropologi och vad han kallar för *material culture*. Men innan vi går in på det kan vi kort se till var studiet av materiella ting inom antropologi har sitt ursprung. Arkeolog och antropologen Dan Hicks skildrar i sin text *The Material–Cultural Turn: Event and Effect* (2010) en utförlig härledning av begreppen *material culture studies* och *material culture* inom antropologisk arkeologi. Här kan vi se perspektiven på materiell antropologi ta form, som jag ska komma att använda den i denna uppsats, utifrån klassiska antropologer som Claude Levi-Strauss och Clifford Geertz på 1960-talet. Levi-Strauss bidrog här med en strukturell analys av ting i relation till *social structure* sammanlänkad med Geertz fokus på tolkning och studie av mening och *social practice*. Dessa två perspektiv utgick ifrån ritual, symbolism och myt vilket gjorde studiet av ting och objekt mer aktuellt. Perspektiven var dock mest intresserade av att studera objekt *i relation till* sådan struktur och praxis, och mindre utifrån vad tingen betydde *i sig*. Miller kom senare att komplettera detta (Hicks 2010:18).

Som något kontroversiell med en skiftande status inom antropologi under årtionden som följde hade studiet av materiella ting sett ett uppsving på 1980-talet. Under denna tid började ett perspektiv ta plats utifrån nya tolkningar av individen i relation till konsumtion. Miller formulerade här en antropologisk teori kring masskonsumtion vilken avsedde materiella tingens relation till människan som samskapande fenomen. Till skillnad från den konventionella sociologiska tolkningen med fokus på konsumtion främst i relation till produktion och utbyte såg de nya strömningarna mer till hur massproducerade produkter *mottogs* av konsumenter. På det här sättet kretsade forskning mindre kring eventuella avsikter med att producera, såsom exempelvis maktanalyser på produktionsmedel, och mer kring vilken effekt och reaktion objekt kunde tänkas få när de interagerade med individer ute i samhället. Millers bidrag var här att genom arkeologins förståelse om tingens betydelse för det sociala ta fram en liknande logik för socialantropologin, en som var riktad mot ”the social symbolism of the material world” (Miller 1987: viii; Hicks 2010:33).

Hans kritik var att ett strukturellt perspektiv på *material culture* utgick främst ifrån en språklig förståelse av ting, när deras inflytande på individer hellre kunde ses i termer av en mer simpel och möjligtvis undermedveten kommunikation. För att bemöta detta började han därför skifta fokus till att undersöka tingen i sig och definierade således studier kring *material culture* som ett integrerat undersökningsområde mellan objekt och individ. Utifrån denna definition kombinerad med ett fokus på masskonsumtion kunde hans teori och perspektiv bättre appliceras för att undersöka ett samtida och modernt samhälle (Hicks 2010:32).

Vad har då detta avstamp för betydelse för synen på hem? Att fylla en bostad med tillräckligt mycket saker för att kunna bo i blir idag sannolikt svårt om man inte tillåts köpa någon av dessa. Oavsett hur man vrider och vänder på det så kommer man inte runt faktumet att majoriteten av människor konsumerar sig till en bostad och ett hem som anses dugligt enligt deras egna mått mätt. Av den här anledningen behöver en modern teori om hem (såväl som vår materiella omvärld) ta hänsyn till den konsumtion detta oftast innefattar. I handlingar av att fylla ett hem med prylar skapas man samtidigt av detta. Hem blir i relation till denna förutsättning en aktör som kan ses ha en egen agens i och med sin delaktighet.

Vad utgör då grunden för en sådan relation? Det yttersta förhållandet mellan person och objekt karaktäriseras enligt Miller av *self-alienation*, förmågan att försätta jaget i relation till ett ting. Det är denna förmåga att se på oss själva i tredje person som gör det möjligt att förnimma ting som något utanför upplevelsen av en själv som individ. Genom att fjärma jaget från objektet kan vi uppleva ett glas, en penna, en stol som något enskilt. Medvetandet skapar genom att placera något utanför sig självt. Men, i denna handling uppstår också ett grundläggande dilemma: det utomstående objektet får en form av autonomi i egenskap av att vara fristående från medvetandet. Detta leder sedan till två möjliga förhållanden: *att alieneras från* eller *att assimileras till* objektet. Detta kallar Miller för en *process of objectification* och ligger till grunden för hans tolkning av vårt samspel med den materiella världen omkring oss (Miller 2010:101-125;1987:81-82, 215).

”Mass goods represent culture not because they are merely there as the environment within which we operate, but because they are an integral part of that process of objectification by which we create ourselves as an industrial society: our identities, our social affiliations, our lives and everyday practices.” (Miller 1987:215)

Millers syn på hemmet och det materiella formuleras i relation till en strukturalistisk förståelse, och tar med sig från denna att förutsätta samband genom intern logik. Ting, inte enskilda utan i form av system med en inre ordning sinsemellan, verkar för att förmedla och kommunicera deras respektive budskap. Vad han motsätter sig är hemmet som en representation av normativ ordning uppnådd genom symboliska kontraster. Hem präglas istället, enligt Miller, av dialektik mycket likt den som karakteriserar hans *process of objectification*. Hem är inte en stabil grund eller ankare till släktskap och hemliv (*domestic life*), det är inte heller en plats fylld av ensidig konsumtion (eller vår kommunikation genom en sådan). ”Hem” är istället en av två delar i ett dialektiskt förhållande, och med egen agens, där personer utgör den andra. Att bo och *dwell* i materiella termer förstås därför bäst som att utsätta sig för en bostad och dess materiella resonemang i en samskapande relation (Miller 2001:1-16, 100;2010:65-79).

Millers syn på materiell kultur tar sig sedan i uttryck i form av hans begrepp *humility of things* (tingens ödmjukhet), samt dessas relation till vad han definierar som *material culture*. Förståelsen av *humility of things* bygger på idéer hämtade från sociologen Erving Goffman samt konsthistorikern Ernst Gombrich. Goffmans bidrag utgick ifrån hans bok *Frame Analysis* (1974) och här argumenterar han för att mycket av vårt beteende verkar genom förväntningar. Dessa förväntningar är sedan kopplade till *frames* (ramar), en slags bakgrund vilken bestämmer sammanhanget i vilket vi agerar. Signaler och antydningar för vad som gäller i detta sammanhang är vanligtvis undermedvetna och det är därför ”ramen” som bestämmer vad som är respektive passande eller opassande. Vi är oftast omedvetna om den här inramningen som verkar för att fångsla, såväl positivt som negativt. Eller kanske mer utan värdering.

Gombrich argument utgick ifrån tesen att så länge en sådan ram är passande för sammanhanget blir den också osynlig. Inom konst uppnås detta i den mån ramar lyckas förmedla formen för hur vi ska uppfatta det som de ramar in (Gombrich 1994). Miller tar föreläsningsformatet som exempel, här accepteras ett sådant sammanhang så länge det inte förändras. Börjar föreläsaren prata på tu man hand med en elev mitt i en föreläsning blir inramningen genast synlig och stämningen annorlunda. Personer blir medvetna om sammanhanget och den ram de befinner sig i (Miller 2010:92-95). På samma sätt är objekten i en omgivning inte huvudsakliga för oss, de är bakgrunden och ramen för vår omgivning. De förmedlar något genom att vara osynliga för oss och hittar sitt inflytande främst i egenskap av detta. Desto mindre vi är medvetna om dem, desto bättre förutsättningar har de att

verka ostört och såtillvida bestämma våra förväntningar på den miljö vi befinner oss i (Miller 2010:92-95).

För att vidare sätta det här inflytandet i ett sammanhang bygger Miller sedan på Bourdieus begrepp om en *theory of practice*, att tillvänjas en miljö genom att leva och andas den tillräckligt länge (Bourdieu 1972). Härmed tillskriver Miller även objekten en socialiserande effekt. Genom att utsättas för ett samhälle och hela tiden interagera med det lär sig människor vad som förväntas av dem. På ett liknande sätt beskriver Miller relationen till vår materiella omgivning. Genom att ta den för givet, och på så sätt svara på vad den kommunicerar i frågan om vad som är lämpligt och olämpligt, tillvänjer den sig oss och vi den. Begreppet *material culture* bestämmer ramen inom vilken tingen verkar och en *humility of things* förstärker sedan denna ram genom att verka socialiserande (Miller 2010:92-100). Hur kan detta då se ut rent konkret? Nedan följer två studier jag valt ut som har tillämpat de här perspektiven på ting och hem med utgångspunkt i att bättre förstå hur dessa kommunicerar med oss.

För att komma närmre undermedvetna processer vänder sig antropologen Anat Hecht till kroppen. I ett försök att visa på samspelet mellan narrativ, det materiella och sinnesyttringar utgår hon i sin studie *Home Sweet Home: Tangible Memories of an Uprooted Childhood* (2001) ifrån olika upplevelser av hemmet som en *sensory journey*. Här beskriver Hecht intryck från Nan, en äldre kvinna i Skottland, och hennes olika sinnesanknytningar till hemmet som materiell företeelse. Undersökningen kretsar kring Nans försök att återskapa ett kärt barndomshem efter att ha blivit berövad detta som liten. Här relaterar och minns Nan ett narrativ av sitt liv genom objekten hon har i sitt hem. Utifrån ljud, syn, beröring, smak och lukt återberättar hon sin livshistoria med hemmets materiella omgivning som ett komplement. På det här sättet kan hon även sägas kommunicera genom sina saker utifrån en sorts undermedveten plats. Dessa intryck gör sedan att hon kan förmedla en känsla och kärna av hennes upplevelse av hem genom minnen. Här visar alltså Hecht på hur kroppen kan tjäna som en länk till den sortens kommunikation Miller definierat mellan ting och individ (Hecht 2001).

Andra perspektiv på hem tolkat genom kroppen använder sig av ordet ”atmosfär” för att beskriva en upplevelse av hem som ofta är svår att formulera genom ord. *Ethnic Objects in Domestic Interiors: Space, Atmosphere and The Making of Home* (2010) är en undersökning gjord inom samma ådra av konsumtionsstudier beskriven ovan. Här intervjuar antropologen Bodil Birkebæk Olesen kvinnor i

deras strävan efter att skapa hem som upplevs behagliga genom diverse *ethnic objects* med olika egenskaper av färg, material och hantverk. Här intervjuas vita, övre medelklasskvinnor från urbana områden såsom New York, Chicago och San Fransisco. Ord som ”atmosfär”, ”*ambience*” och ”*air*” används för att beskriva hemmiljöer som informanter tycker är särskilt tilltalande. Tillfrågade vad ett sådant begrepp betyder ställs ord såsom ”vitt”, ”anonymt” och ”institutionellt” i kontrast till att vara ”full” av atmosfär och ”liv”. BB Olesen argumenterar sedan för hur detta kan tyda på att hemmiljöns sociala egenskaper är överställda aspekter såsom smak och estetik. Genom att även koppla användningen av sådana ord till normativa uppfattningar av hemmet som en plats för *dwelling* (att vara bosatt) visar hon hur den materiella miljön kan ses som primär i att definiera hemlivet. I frågan om objektens *otherness* och deras respektive kultur är hennes slutsats att deras främsta användningsområde är funktionellt, i egenskap av det inflytande de hade på känslan av platser som hem, och mindre så i egenskap av att tillskrivas en främmande kultur.

Vad som är intressant med BB Olesens studie är hur den genom att titta närmre på begrepp som ”atmosfär” lyckas benämna svårfångade men märkbara former av inflytande objekt i en hemmiljö kan utöva på invånare. Hon gör sedan en naturvetenskaplig jämförelse med ordens mer konkreta betydelse av *air/atmosphere* (atmosfär) och *ambience* (akustisk miljö) som två fysiska fenomen. Hur dessa på ett liknande sätt är osynliga men förnimbara och därför kanske används för att beskriva ett liknande tillstånd i informanternas hem. Luft och atmosfär påverkas t.ex. av mängden fukt de innehåller. Akustiska miljöer påverkas av vilken utsträckning ljud skallar och kastas runt i rummet, såtillvida kan exempelvis en stark bas sägas ha en sorts taktileg egenskap (Birkebæk Olesen 2010:32). I sin diskussion av vad begreppet ”atmosfär” betyder för hennes informanter ser BB Olesen dem i termer av en *process of objectification* men går också ifrån Miller något i den mån hemmiljön kan tillskrivas en sorts överstigande egenskap, frikopplad från sakerna som utgör den.

Slutligen definierar filosofen Gernot Böhme, citerad i BB Olesens studie, ordet ”atmosfär” som "the relation between environmental qualities and human states". Han anser att ting besitter en sorts extern effekt, kallad för dess *ecstasies*, vilken skulle kunna beskrivas som en förmåga till hänryckning. Effekten kan utgå ifrån t.ex. färger eller lukter och ses som något ting utstrålar, ut i miljön runtomkring dem. Ting är därmed inte avgränsade (för oss) utan delar snarare ett utrymme av överlappande ”utstrålningar”. ”In this way the thing is not thought of in terms of its difference from other things, its separation and unity, but in the ways in which it goes forth from itself.” (Böhme 1993:121).

2.2 *Acts of homemaking* och en materiell approach

För att kunna få en djupare förståelse för de frågeställningar jag valt ut i min undersökning kommer jag nu kort lägga fram grundläggande och mer centrala teoretiska begrepp jag använt mig av för att förstå materiella *acts of homemaking*. Nedan kommer jag att presentera begreppet *acts of homemaking* som introducerat i *Cambridge Encyclopedia of Anthropology* (Samanani & Lenhard 2019). Detta kommer att vara utgångspunkten för att förstå och benämna vad mina informanter gör när de ägnar sig åt handlingar av att skapa ett hem. För att analysera förhållningar till konsumtion och en materiell omvärld kommer jag att använda mig av Daniel Millers *material culture* och *humility of things*. För att definiera denna relation mellan person och ting kommer jag att använda mig av begreppet *process of objectification*. Genom dessa teoretiska begrepp kommer jag att tolka hur ting kan fungera som socialiserande för informanter samt det ömsesidigt skapande förhållande de kan sägas ha i relation till sakerna i deras hem.

Begreppet ”*acts of homemaking*” syftar på en materiell approach till hemskapande och avser handlingar gjorda för att bygga och producera hemmets omgivning. I artikeln ”*House and Home*” från *Cambridge Encyclopedia of Anthropology* (Samanani & Lenhard 2019) redogör författarna för tankeströmningar som bidragit till en samtida förståelse kring hemmet och hemmets betydelse som materiell företeelse. De pekar ut två övergripande tolkningar av hem som materiellt studieobjekt, båda vilka jag redogjort för ovan. Den ena kan sägas tolka *hus* och *hushållens* roll inom social reproduktion, där detta upprätthåller eller omförhandlar antropologiska nyckelbegrepp som familjen eller arbetet. Den andra kan sägas utgå ifrån hur *hem* i sig formar subjekt, där man ser på hemmet som en aktör med egen agens. Här tittar studier närmre på s.k. *acts of homemaking*, vilket syftar på de subjektiva insatser personer går in med för att forma och producera en hemmamiljö (Samanani Lenhard 2019:5). Detta är denna förståelse av begreppet jag kommer att utgå ifrån i tolkningen av mina informanters *acts of homemaking*. Jag kommer att varva benämningen *acts of homemaking* med ordet ”hemskapande”.

Miller ser begreppet *objectification* som en form av ”självskapande” genom vilket personer förlänger och utökar sig själva. Teorin inkorporerar begrepp och idéer från två filosofer, Georg Simmel respektive Georg Wilhelm Friedrich Hegel. För att undvika att min redogörelse blir invecklad kommer jag enbart att utgå ifrån Miller samt sidhänvisa för den nyfikne. Med det sagt är hans ståndpunkt att processen inte *resulterar* i något, annat än att reflektera den inneboende

motsägelse kultur bär på som fenomen. Processen är dialektisk och bör hellre ses som konstant. I övergången från filosofi till antropologi sluter sig Miller till att en sådan flexibilitet är nödvändig (Miller 1987:81-82). Relevant för den här uppsatsen är att jag kommer att utgå ifrån begreppet *objectification* som grund för informanternas relation till deras materiella omvärld.

Efter att ha gått igenom mitt intervju-material var det relationen informanter hade till deras saker som stod ut mer än något annat. Då mycket antropologisk forskning kring masskonsumtion är färgad av Millers tankar och teorier så kommer jag att använda mig av hans begrepp för att tolka den sortens konsumtion som äger rum i relation till deras hemskapande. En materiell approach i den bemärkelsen utgår ifrån sakerna runtomkring oss som en nödvändig och väsentlig del av *objectification* och "självskapande". Som en integrerande del i hur vi skapar identiteter, sociala relationer, våra liv och vardagliga aktiviteter (Miller 1987:215). Detta förhållande till en materiell omvärld kommer jag att benämna som en *material culture*. Jag kommer även att använda mig av begreppet *humility of things* för att visa på och referera till den mån ting har socialiserande egenskaper. Utöver detta kommer jag att använda mig av Gernot Böhmes definition av "atmosfär" som redogjord för ovan, där ting kan ses utstråla en närvaro och i egenskap av denna väcka uppmärksamhet och kontakt med personer genom sin "kommunikation".

3. *Acts of homemaking* i Stockholm

3.1 Hemskapande genom ting

”It is now clear that in material culture we are concerned at least as much with how things make people as the other way around.” (Miller 2010:81)

Vad använder man sig av när man bygger ett hem i en storstadsmiljö i Sverige? Vad innebär det att hemskapa, att befinna sig i ett ömsesidigt skapande förhållande till objekten runtomkring oss? Nedan kommer jag att ta upp ting utifrån två övergripande funktioner de fyllde för mina informanter. Den ena är deras funktion som *social närvaro och släktskap*, vad tingen utstrålar i termer av atmosfär eller liknande, att bygga ett kosmos. Den andra är deras funktion som *minne och tidsmarkör* av olika slag, hur de kan användas för att placera individer i ett narrativ och livsberättelse.

Ting som social närvaro och släktskap

”Nej men om man ska sammanfatta på något sätt. Det har med saken att göra också, alltså att det är väldigt mycket närvaro i alla sakerna, väldigt mycket minnen och mycket liksom personlighet. Det känns mycket som att man kan ana en personlighet i sakerna nästan.”

Cuno

En återkommande reflektion hos mina informanter var just att vissa av dessa saker utgjorde en tydlig närvaro. Ting bar med sig en anknytning till en relation eller person. Det var sällan de relaterades till i generell bemärkelse utan ting var alltid personliga, i den mån de diskuterades, och följdes nästan alltid av en form av anknytning. Ovan beskriver Cuno den relation han har till saker i sitt hem. Närvaron han refererar till är fysisk, i den mån att den förmedlas av de ting han valt att omge sig av. Anat Hechts studie *Home Sweet Home: Tangible Memories of an Uprooted Childhood* (2001) handlar om en äldre dam vid namn Nan som försöker återskapa det barndomshem hon blivit berövad som liten. Här återberättar hon en livshistoria utifrån sitt hem och sakerna i det som ett materiellt komplement till det känslomässiga. Hecht skildrar sedan detta utifrån hur det kan ses relatera till de fem sinnena. Slutsatsen är att informantens föreställning av att ”känna sig hemma” blir starkt länkad till att vara fysiskt omringad av ägodelar med ett högt affektionsvärde, av ett

'kosmos' av minnen som Hecht uttrycker det. Här beskrivs hemskapande som en berättande form av samlande och informanten ägnar sig åt hemmet som en kurerad värld av kreativt 'görande', en som erbjuder fullt behärskande och kontroll (Hecht 2001:125, 137). En stor del av den hemkänsla och trygghet som skapas hos Cuno kan därför ses bygga på de former av närvaro genom ting han valt att omge sig av.

En annan upplevelse delad av samtliga informanter var tingen och deras funktion som en representation för släkt, familj och nära. Nan berättar om en spegel som hängt i hennes föräldrars barndomshem. Spegeln hade ett stort värde för henne då den hade "sett" eller "reflekterat" hennes morföräldrar, hennes mamma, hennes moster mfl. under tiden den hängt där och bar således med sig en känsla av deras närvaro (Hecht 2001:33). Louie hade en lägenhet full med nästintill enbart ärvda möbler från sina föräldrar. När han växte upp hade de bott i en stor lägenhet och i takt med att barnen blev vuxna flyttade de alla till mindre bostäder. Därefter delade de upp mycket av innehållet i barndomshemmet bland familjen och av den här anledningen var de flesta möbler i hans hem sådana han själv hade vuxit upp med. De bar på en bekant närvaro av familj och barndom. Jack använde samma matbord från föräldrahemmet han växte upp i vilket för honom bar med sig en "bekant känsla av familj". Amanda hade högtalare, samt en del vinylor, som hon uppskattade mycket just eftersom de kom från hennes föräldrar och hade använts av dem. Alla dessa ting bar med sig en sorts social närvaro i form av diverse släkt genom att utstråla något som för mina informanter tolkades som tryggt och bekant.

Att ting förlänger oss som människor är ett grundläggande antagande i Millers teori om *objectification*. Här antas vi "skapa" genom att placera tingen utanför vårt medvetande så för att kunna se dem som fristående (Miller 2010:108). Denna "förlängning" var i synnerhet tydlig när ting hade en anknytning till släkt eller nära och kära, och än mer så när objekt besatt någon form av handtillverkad komponent. Ting som behandlats alternativt skapats från grunden var möjligen bland de lättaste och mest självklara att relatera till i termer av en sådan "förlängning". Amanda beskriver hennes systrar som en stor del av hennes liv, personer vilka hon umgås ofta med. I ett samtal om vilka saker hon valt att hänga på väggarna pratar vi om en stor, abstrakt röd tavla samt en mindre föreställande en giraff, båda gjorda av olika systrar. I den mån hon får saker av dem vill hon gärna visa upp dem, de gör gör henne glad och beskrivs passande nog utgöra en slags "extension" (förlängning) av henne. Hon har även en blå stol vid matbordet, målade av hennes gudfar. Cuno har lustigt nog en liknande uppsättning tavlor och sittmöbler. Två föreställande båtar

ute på havet i olika motiv samt en mindre pall, samtliga gjorda av hans farfar. Pallen var en gåva från när han var ett litet barn och används nu som fotpall eller mindre avställningsyta. Louie har även han en tavla målad av sin dåvarande flickvän, vilket också var den enda tavla han beskrev som att han älskade.

Vad är det då som gör att tingen i ovan stycke är så pass lätta för informanter att ta till sig, att deras 'kommunikation' fungerar så tydligt? De utgör en färdig koppling och avsikt för dem, de verkar "berätta" något tydligt och enkelt. Till att börja med kan vi tänka oss att de har flertalet speciella egenskaper som gör dem annorlunda. De är alla gåvor och representerar således en tydlig avsikt, att de är handtillverkade gör dem personliga och stärker möjligtvis en sådan avsikt än mer. De verkar också representera någon form av värdering. För Amanda skulle detta kunna vara att värdesätta och värna om familj. För Cuno kan det handla om att han vill känna ett släktskap med sin farfar i egenskap av konstnär, då han själv ägnar sig åt att vara författare och konstnär. Alla dessa kriterier verkar i det här fallet göra ting lättare att acceptera som en del av ens egen upplevelse och 'kosmos' (Hecht 2001:137).

En annan tydlig form av närvaro genom ting kan beskrivas som religiös eller andlig. Cuno var den enda informant jag hade som beskrev sig som troende, i hans hem hängde ett flertal ikoner på väggarna. Han såg det som en viktig del av vad han tänkte på dagligen och hade därför valt att inreda sitt hem därefter. Bilderna föreställde kristna och hinduiska ikoner samt olika egyptiska miljöer med religiös anspelning. Dessa bar på en rad olika meningar och betydelser för honom. Dels utgjorde de en slags inredningsstil, kitsch och konst, dels representerade de minnen av tidig ungdom. De bar även på en tydlig närvaro av hans tro och påminnelse om denna. Genom ting kunde han lättare associera till sin tro och, som han uttryckte det, "tap into" (få kontakt med) något andligt i sitt praktiserande av denna.

Hur ska vi då tolka dessa olika betydelser ting hade för Cuno? Om vi utgår ifrån Bodil Birkebæk Olesens studie *Ethnic Objects in Domestic Interiors: Space, Atmosphere and The Making of Home* (2010) kan vi tänka oss att saker hade ett antal olika anknytningar för Cuno. Hans förståelse av ting verkade ha en tydliga likheter med vad Gernot Böhme refererade till som "atmosfär" och han befann sig mitt i diverse utstrålningar av sina ting. Cunos ikoner var intressanta i sammanhanget då de verkade fylla så pass många funktioner. Han relaterade till de hinduiska ikonerna som en form av indisk stil, vilket betydde att de även för honom som troende kunde sägas bära med sig en *ethnic*

komponent av att representerade ett folk. Om vi utökar tolkningen av Böhmes begrepp om tingets *ecstasies* till att även innefatta en religiös utstrålning kan vi säga att dessa förstärktes av denna aspekt. De var alltså både en form av inredning, ”atmosfär” och estetik samtidigt som de fungerade som religiösa objekt.

Andra enklare varianter av informanternas upplevelser av ting som ”atmosfär” var dem som anspelade på någon form av identitet eller sub-kultur. Amanda hade en trasig espressomaskin hon köpt på loppis och behållt som prydnad. Denna fungerade som inredning samt koppling till att ha arbetat som servitris under flera år, ett krävande yrke som för henne kom med en stark sammanhållning i arbetsgruppen. Specifik kännedom om kaffe kan även vara en smått esoterisk företeelse och därmed fungera som en slags sub-kultur. Ett av de objekt som verkade bära på starkast *ecstasies* i Louies hem, hans kanske mest uppskattade ägodel jag fick se, var en stor bok (50x25x8cm) om Walt Disney och dennes serietecknande. En s.k. *coffee table book* (soffbordsbok). Den här utstrålade för honom en glädjefylld och rolig hobby. Båda dessa kan sägas vara uttryck för en smak och ett sorts kulturellt kapital som förhöjer eller kanske till och med besjälar tinget med något, och därmed utstrålar i form av sinnesupplevelse och atmosfär.

Mina informanter ägnade sig alla åt flertalet olika former av samlande. Olikt världen utanför, det verkliga livet, kunde världen innanför dörren erbjuda en sorts kontroll som i viss mån lät dem leka fritt med vilka sällskap de bjöd in till denna miljö. Inom det här ”hemmagjorda” kosmos tilläts de själva välja och införliva deras egna idéer (Hecht 2001:137). Att samla blev därför främst en handling av kreativt skapande och erfarenheten av att leka med hjälp av att klassificera och välja runtomkring detta utgick här för mina informanter främst ifrån att hitta diverse relationer i ting.

Ting som minnen och markör för tid

”For these are more than mere ‘things’, they are a collection of appropriated materials, invested with meaning and memory, a material testament of who we are, where we have been, and perhaps even where we are heading. They are what transforms our house into our home, a private cosmos that houses our memories of bygone times, as well as our hopes for what is yet to come. They bind our past with our present and our possible futures, thereby framing and reflecting our sense of self.” (Hecht 2001:123)

En annan övergripande funktion ting verkade fylla för mina informanter var som en markör för tid, som en påminnelse för var de varit och var de är nu. Kanske som en vägvisare. Samtliga av dem jag intervjuat relaterade till en framtid och ett förflutet genom sina saker och hade alla även ett par utvalda ting som centerades kring detta behov. Louie hade en växt han fått av sin pappa, detta i samband med att han lämnade England där de bott i samtidigt under flera år. Den stod i samma kruka som han fått den i vilken kom ifrån en butik som legat i kvarteret han brukade bo. På det här sättet kom den i hans nya boende att representera det som tidigare varit vardag under en lång tid. Att den växte och förändrades kunde förstås också ses som en ständig yttring av tid. Amanda hade en skulptur som också fungerade som en tydlig tidsmarkör, gjord av en partner hon haft i sex år påminde den henne om ett tidigare liv och vardag som färgat större delen av hennes vuxna tillvaro. I citatet nedan pratar Cuno om hur han uppfattar sitt hem.

”Hela upplevelsen av att bo här är väl också mycket att bo... Att bo i alla sina minnen, eller att bo i hela sitt liv. Bo i alla sina relationer också, det är många saker som är kvarlämnade av folk som man har känt, eller presenter som man har fått av folk som man känt. [...] Så därför känns det som man kan minnas det mesta som har hänt bara genom att... Jag vet inte. [...] Jag är också ganska associativ tror jag i hur jag tänker. Så jag tror att det är lätt för mig att associera genom hur alla saker är.”

Cuno

Anat Hecht diskuterar i sin studie hemmet som ett ”kosmos” av minnen där saker som böcker, fotografier och diverse samlingar av olika slag alla sluter samman för att skapa en slags materialisering och hågkomst av informantens liv (Hecht 2001:125). Ovan beskriver Cuno upplevelsen av sitt hem som starkt färgad av de saker han valt att omge sig av, genom dem påminns

han om relationer och minnen. De utgör för honom en sorts helhet och referensram för det som är viktigt för honom. Amanda pratade återkommande om hur svårt hon hade att slänga sina saker då många tjänade som en påminnelse och anknytning till hennes minnesvärld. Det kunde handla om böcker hon hade fått av vänner, saker hon hade upplevt på resor, eller så kunde det vara en skål hon hittat på på ett loppis dagen hennes fotbollslag vann allsvenskan. Samtliga saker representerade minnen och tidpunkter som för henne tillsammans utgjorde en helhet och upplevelse av att se tillbaka på hennes liv.

En annan form av hemskapande beskrivet i Hechts studie är produktionen av hyllningar i form av en sorts minnesmärken i hemmet (Hecht 2001:124). Två av mina informanter ägnade sig specifikt åt detta vilket innefattade placeringen av saker på en plats tillägnad en sådan funktion i hemmet. Louie hade vad han kallade för ett ”altare” med objekt som kommit att representera hans nära och kära. Han hade placerat det i en bokhylla med fyrkantiga utrymmen och tillägnat ett av dessa åt sina saker. De bestod av bilder på personer han står nära, en lapp från en busschaufför hans mamma fått en gång när hon var liten med texten ”Du är en ängel nedfallen från skyn,” en miniatyr-get från ett julspel han och hans tidigare flickvän hade satt ihop samt en kanin som han också fått från henne. Även om Louie inte drar till minnes en berättelse kring dessa objekt när de kommer på tal så berättar de sannolikt en historia om händelser och relationer han burit med sig i livet. Alla verkade vara saker som han gärna påminde sig om och som skänkte honom en känsla av trygghet och glädje.

Den andra informanten som ägnat sig åt att skapa en av dessa avsedda platser i hemmet för personliga minnen var Cuno och i hans fall kallade han den för en ”hall of fame”. Platsen var även här en yta i bokhyllan och bestod av böcker som betydde mycket för honom. När den kommer på tal så tar han ner en bok som han inser inte passar där längre. De var böcker som han läst när han var liten, böcker som i allmänhet gjort intryck på honom samt en plastblomma i en liten vas. Eftersom Cuno samlade en hel del på böcker hade han fyllt större delen av sina 26 kvadratmeter med olika bokhyllor. De böcker han valt ut kunde därför tänkas utgöra en tydlig tidsmarkör i form av ett sorts narrativ kring hans uppväxt samt anknytning resan av att ha samlat och läst under större delen av sitt liv. Nedan beskriver Amanda möbelen som kommit att förkroppsliga hennes övergång till vuxenlivet.

”Det är startskottet på sitt vuxna liv, med det här så kommer mitt egna liv, separationen från sina föräldrar. Jag flyttar till någon annanstans. Jag bygger mitt egna hem, liksom eller...

gör mitt egna hem, med möbler, skaffar växter. Det [pekar på soffan] blev startskottet för det.”

Amanda

Denna, vilken hade hon köpt i samband med att flytta hemifrån, hade sedan följt med henne genom fyra boenden fram till den lägenheten hon hade idag. Det var flertalet saker i Amandas hem som kunde beskrivas ”signalera” olika former av självständighet till henne. Soffan i fråga berättade om en sorts övergång till en ny period av större sådan och fungerade som en markör för när detta inleddes. Enligt en *humility of things* har de materiella tingen en varsam, lärande effekt på oss. De skriker inte, utan de hjälper oss att förstå hur vi ska bete oss på ett för omgivningen passande sätt (Miller 2010:100). Det här avser flertalet saker i Amandas lägenhet men i fallet av soffan så bar den med sig en typ av information som hon kan sägas ha internaliserat och strävar efter, att bli vuxen och självständig exempelvis.

Amanda: Ja, jag tycker om när det har en koppling till familjen men framförallt [tycker jag om] när jag känner att det är mitt. Typ bokhyllan är min favorit-möbel. [...] Där är det såhär, ok jag har gjort den här bokhyllan själv, jag har sågat plankorna och målat och satt upp, helt själv. Jag känner mig kompetent [skratt] och det är ju alltid roligt. [...] Pappa har världens finaste trädgård han tar hand om och älskar. Han är så himla häändig av sig. Har byggt friggeboden, fixar allt själv.

Douglas : Sen ville du göra det?

Amanda: Precis så det är roligt att känna att man kan leva sitt egna liv och att man kan göra saker själv. Att man inte är beroende av någon annan.

Ett annat exempel på den här sortens inflytande i Amandas hemskapande var hennes snickrade bokhylla. Hon berättar i citatet att hon ser hennes pappa som en häändig person som byggt flertalet saker, hon själv tycker mycket om att läsa och går en akademisk utbildning. Bokhyllan blir sedan en egen handling i samma anda som hennes fars, där hon själv tar sig an det hennes pappa ägnade sig åt och snickrar en egen sådan. Detta skulle kunna ses som en delad strävan, efter det hon tycker om samt ett försök att åta sig det som hennes pappa förkroppsligade under hennes uppväxt. Bokhyllan utgjorde på det här sättet en sorts en delad erfarenhet mellan henne och objektet. Den blir ett fysiskt bevis och påminnelse om att hon trätt in i en ny fas i livet. Utöver detta representerar den en allmän strävan med hur hon *gör* hem, på sitt eget sätt.

3.2 Hem som process — *acts of homemaking* från ett makroperspektiv

Utöver de personliga anknytningar informanter hade till ting så hade de också en långt mer generell betydelse för dem. En viss typ av ting kopplades till en viss typ av person. Man kunde sätta fingret på vem som ägde en sådan lampa eller vilken typ av person som inredde efter en sådan stil. På ett undermedvetet plan kunde det materiella, i form av lägenheter och bostadsrätter, sägas utgöra en långt mer varierad och mångsidig intressekonflikt. Nedan kommer jag först att beskriva materiella perspektiv på informanters inredning och hur denna kan sägas relatera till deras omvärld. Därefter kommer jag att diskutera en vedertagen stil-skala som verkade gälla hos samtliga informanter, för hur man ägnar sig åt att inreda. En jag kommer att referera till som ”minimalistiskt kontra plottrigt”.

Att återskapa eller göra nytt — relationer till föräldrahem

”It is the material culture within our home that appears as both our appropriation of the larger world and often as the representation of that world within our private domain.” (Miller 2001:1)

Om vi utgår ifrån Millers syn på hemmet inom en *material culture*, hur kan vi tolka mina informanters yttringar av hem? Här ses hemmet både som vårt materiella anspråk på världen runtomkring samtidigt som det är en representation för denna värld. För att konkretisera detta kan vi ta ett exempel, Louie hade ett flertal reflektioner kring diverse stereotyper som kunde utläsas från ting. Här handlade vår konversation om inredningen och vad den signalerar, vilken ”typ av person” man kunde tänkas vara om man valde att köpa en viss lampa alternativt inreda utefter en viss stil och estetik. Dessa tolkningar handlar inte om stereotypa *personer* utan syftar på en stereotyp inredning. Således blir personerna han pratar om en förlängning av sina ting likt vi sett ovan, men i det här fallet snarare förtryckta av dem än ”förlängda”. De upplevelser Louie hade av ting i relation till trend och norm fungerade både som ett riktmärke i hans egna hemskapande samtidigt som det representerade hans förståelse av världen runtomkring honom. Men vad betydde det för honom att förhålla sig till dessa stereotyper? Varför är det viktigt? Vad är det för förståelser han ger uttryck för när han placerar sitt och andras hem i detta rampljus?

Vidare i vårt samtal diskuterade vi vad han refererade till som ”möbler som ett status-objekt” och hans upplevelse av detta som något starkt förknippat till hans familj och syskon. Båda föräldrar hade under hans uppväxt varit intresserade av design, och i viss mån konst, vilket var något syskonen fått ”med modersmjölken”. I skapandet av deras barndomshem hade design varit en gemensam strävan, pågående aktivitet och sorts förhandlande och utbyte föräldrarna emellan. Design hade varit en stor del av deras relation och sätt att knyta an till varandra, och på så sätt också tänkas ha påverkat hans anknytning till det. Influenser från design beskrev han vidare som något han var medveten om men inte i samma utsträckning som hans båda syskon.

Det fanns återkommande ett behov från Louies sida att markera en gräns mellan honom och hans familj med avseende på denna materiella strävan. Han förknippar det med en form av elitism och vill distansera sig ifrån denna samtidigt som den uppenbarligen spelat en stor roll för hans relation till hemskapande. (”Jag är mer såhär: ’ok, nu har jag hittat den här, [bänk vid foten av sängen] och nu behöver jag aldrig köpa en sån igen’. Så är jag till hundra procent.”) Han gjorde det tydligt vad han tyckte och var han stod i frågan om möbler som status, men samtidigt var han omgiven av dessa objekt som i någon mån verkade representera en sorts konflikt. Hans förståelse av ting och vad de representerade för honom personligen samt i ett mer generellt perspektiv besvarade honom. Ser vi detta utifrån en *humility of things* och tingens potentiellt socialiserande egenskaper kan vi tänka oss att Louie vuxit upp och lärt sig en materiell logik som sedan kommit att bli alienerande för honom (Miller 1987: vi).

”Läste en notis om Rönnells [antikvariat], de säljer ju numera hyllmeter av böcker till nya bostadsägare som inte läser men bara vill ha något i sina bokhyllor. En meter bokhyllor som ser snygga ut, som har snygga ryggar. Så det där är också roligt.”

Louie

Cuno refererade till sitt föräldrahem som ett ”IKEA-hem” vilket kanske kan beskrivas som det motsatta till Louies i termer av inredning och design. Förståelsen av ”IKEA” jämfördes i det här sammanhanget med något alldagligt. Hans föräldrar var arbetarklass och relaterade till inredning som något funktionellt. Cuno fortsatte: ”Jag tror bara de ville ha ett vanligt hem, jag tror inte de reflekterade så mycket kring... Alltså mer såhär, funktionellt, som såhär ’Man behöver ett köksbord, man behöver en soffa, man behöver en TV’”. Vidare kännetecknades föräldrahemmet enligt honom av att vara mer avskalat och ”normalt” än hans eget. Hans hemskapande handlingar

utgick ifrån att göra ett hem som till viss mån bröt med det han hade växt upp med och kände till. Detta genom att inreda med vad han kallade för en ”barock” stil, där platsen skulle fyllas med så många objekt som möjligt utan att det kändes ”överbefolkat”.

Allison J. Clarke diskuterar hemmet som en plats för önskan, längtan och strävan efter föreställningar om det ideala (Clarke 2001:23). För Cuno representerade objekten i föräldrahemmet kanske ett (alltför) normalt materiellt anspråk på omvärlden, och utgjorde därmed ett skäl till att förändras och återskapas. Han hade gjort om sitt nuvarande hem i en ny tappning där hans anspråk kom att handla mycket mer om att göra väsen av sig och stå ut. Med detta sagt fanns det aspekter av föräldrahemmet han i sitt hem hade valt att förstärka eller behålla, medvetet eller omedvetet. En sådan sak var mängden böcker, en annan var konsten. Hans föräldrar hade även dem mycket böcker samt ett visst intresse för konst, om än mindre uttalat än hans eget.

Förhållningar till barndomshem representerade för både Louie och Cuno en viktig del av hur de förstod sina materiella världar. Hecht pratar i sin text om ett åter-arrangerande av informantens ursprungliga hemplats, där det nuvarande hemmet blir föremål för att återskapa en känsla och stämning av väsentliga egenskaper hos föräldrahemmet (2001:142). Louie verkade sökande, sett från ett materiellt perspektiv, och var mån om att tona ner en upplevd klasstillhörighet av elitism och status förmedlad genom ting som design. Vi kan tänka oss att de saker han omger sig av tynger honom i egenskap av att de fortfarande bär på en *humility of things*, ett socialiserande och en tillvänjning som signalerar hur han borde vara, en som han i grund och botten motsätter sig. Han vill kanske inte längre sträva efter att upprätthålla de beteenden och krav hans materiella barndom oundvikligen signalerade? Samtidigt vill han kanske inte heller släppa taget om de delar som han tyckte om, såsom en kärlek mellan hans föräldrar. Vilket sakerna också verkade förkroppsliga. Även om han med ord tog avstånd så verkar de ting med koppling till hans föräldrahem ha en tydlig, om än osynlig, påverkan på honom.

Cuno verkar också ägna sig åt ett hemskapande som letar efter en ny tillhörighet av något slag. Hans förståelse av objekt i ett generellt perspektiv utgår ifrån att vilja förmedla något utöver det upplevt ”normala”. Även här kan vi tänka oss att sakerna han använder sig av formar honom som en ”ny” person, och signalerar till honom att han genomgått en förändring. Här skulle jag vilja föreslå att han hittar en förändrad tolkning och anknytning till det materiella genom att på olika sätt anspela på ett kulturellt kapital. Dels i form av ting som utarbetade stilval (kitsch och ”barockt” istället för

IKEA) men också i form av deras religiösa koppling. På så sätt omformas han både genom sina saker samt hittar själv nya förståelser av dem.

”Minimalistiskt kontra plottrigt” — en vedertagen skala

Inom klinisk psykologi definieras *hoarding disorder* (samlarsjuka) som ”en sjukdom karakteriserad av ackumulering av ägodelar till följd av ett orimligt förvärvande eller svårigheter att kasta ägodelar [...] Ackumulering av ägodelar resulterar i att boytan blir belamrad i sådan utsträckning att dess användning eller säkerhet äventyras” (OCD UK 2018; ICD-11 2018) (min översättning). *Hoarding disorder* är sedan 2018 en etablerad diagnos men har sedan länge varit ett populärkulturellt fenomen och referens. Att ”hoarda” (uttal: ”hårda”) är ett vardagligt sätt att referera till en oförmåga att göra sig av med saker när man anser att man borde. Att ”hoarda” användes vidare i relation till hemmet som antingen ”minimalistiskt” eller ”plottrigt” inrett.

”Another essential feature of the *ideal home* that appears both in Nan’s narration and in the written literature is the emphasis on cleanliness and order, the presence or absence of which often serves as an indicator of moral quality. This is especially evident in Nan’s remarks on her mother’s domestic skills and her own, consequent upbringing.” (Hecht 2001:126)

Ovan beskriver Hecht synen på idealhemmet som något både Nan och övrig akademisk litteratur förhåller sig till. En betoning på renlighet och ordning ses här som ett av grunddragen för detta, vilket också förstås som ett tecken på goda moraliska egenskaper.

Amanda beskrev sitt val att ”ha mycket saker överallt” som ett genomgående tema i hennes hem. Känslan av ”ombonat” var för henne förknippad med en trygghet i att omges av ting. I samtal om inredning kom ordet ”mysigt” ofta upp, vilket för henne kunde förstås som att ha ett tillräckligt stort antal föremål och möbler i hemmet. Detta tolkade jag som hennes grundinställning. Återkommande under intervjun var dock ett sorts ursäktande och försäkrande om att hon var medveten om en sådan inställning. Det kunde låta såhär: ”Mycket av det jag har... Jag tycker att det är lite plottrigt egentligen. Egentligen skulle jag tycka att det var bättre om jag hade *lite* färre möbler, men jag tycker också om att spara saker inför en kommande, större, lägenhet.” På olika sätt uttryckte hon planer att göra sig av med saker, för att sedan ge en anledning varför hon inte kommer att följa en

sådan plan. Hon utgick ifrån att en ”minimalistisk stil” kunde vara tilltalande, bara inte för henne. I det här avseendet var hon kluven.

Cuno beskriver sin inredning som ”på gränsen till plottrig” och berättar hur han brukar säga detta till gäster som en form av distansering. För honom innebar ett överdrivet samlande något negativt för hans möjligheter till att göra det kreativt och meningsfullt (”Alltså, man stagnerar ju för att man bara har kvar alla grejer. Det måste liksom vara lite levande”). Utgångspunkten för hans hem var att varje sak han tog in i det skulle vara något han tyckte om och hade en känslomässig koppling till. (”Jag gillar liksom grejer, eller jag tycker att man kan ha relation till saker, eller tycka att saker är så fina att det liksom är en glädje av saker.”) En taktik han hade för att förhålla sig till sitt hemskapande var ett begrepp som kallades för ”*spark joy*”. Detta kom ifrån det japansk-amerikanska städprogrammet *Tidying Up With Marie Kondo*, lett av organiseringskonsulten Marie Kondo (New York Times 2014). Programmet kretsar kring att organisera och städa i hemmet och filmar relationen medverkande har till sina respektive hem före och efter denna process. Begreppet ”*spark joy*” går ut på att hålla ett föremål framför sig en liten stund och sen instinktivt känna efter om det frambringar någon spontan känsla av glädje. Gör det inte det så är detta ett tecken på att det borde slängas. Cuno, som hade en uttalad och stark känslolänk till tingen i hans hem, använde sig av den här taktiken i sitt hemskapande när saker blev för många i antal eller när han behövde besluta sig för att slänga något.

Som stark motståndare till ”för mycket plotter” hade även Louie en uttalad taktik för att förhålla sig till sin materiella omgivning vilken grundades på arkitekten och designikonen Josef Franks tankar kring vad ett hem borde vara. Denna utgick ifrån Arts and Crafts-rörelsen, en konstrikning och social rörelse i Storbritannien i början av 1900-talet. Vad det innebar pratade vi inte särskilt mycket om, för Louie verkade detta mest handla om att ha hittat en syn på design han kunde acceptera och göra till sin egen. Hans bortgångna mamma hade även arbetat under flera år med att försöka åstadkomma ett varumärke som kunde sägas utgå ifrån tankar och förhållningar som arbetats fram av Frank.

Mängden ting i relation till yta verkade vara en central måttstock för samtliga informanter och utgjorde en tydlig faktor i deras hemskapande. Men vad skulle ”plottrighet” kunna översättas i, vad är det ett uttryck för? Varför är ”alltför många” prylar något som alla verkar försöka undvika? ”Materialist” definieras i Svenska Akademiens ordbok som ”person som är ensidigt inriktad på

materiell välgång” och är belagt sedan 1842. Ordet ”ensidig” slår mig som värderande i det här sammanhanget, även om definitionen i sig är tämligen neutral. ”Materiell välgång” är knappast något charmigt eller smickrande att associeras till. Slår vi upp ”materieell” är definitionen ”som har att göra med den konkreta verkligheten”. Motsatsen är listad som ”andlig” och här har vi kanske en tillräcklig förklaring. Att förkroppsliga en icke-själslig strävan måste väl rimligen ses som något man helst inte bebländar sig med. Eller? Vi vänder oss än en gång till Miller. I flera av hans texter skriver han om en förutfattad mening gällande materiell strävan, vilken säger att en sådan alltid sker på bekostnad av social strävan, på bekostnad av ett fokus på personer. Vad han dock visar, bl a i en studie på hyresgäster i norra London, är hur förmågan att underhålla givande relationer till människor runtomkring en ofta går hand i hand med en förmåga att ha sådana till sin materiella omgivning (Miller 1987;1988;2010).

Vad jag fick tillbaka i mitt intervju-material tyder på en moralisk strävan såväl som en strävan att vara accepterad i relation till sina saker. Flera informanter verkar uppleva olika undermedvetna riktningar och viljor när de utsätts för sina respektive hem, alla befinner sig i en ständig ”konversation”. I termer av *objectification* måste grundmålet kunna ses som att inte bli alienerad från sina saker men det är långt ifrån en medveten process och vägen dit är tämligen oklar. I sitt hemskapande använder de sig av olika taktiker för att ligga rätt ute, det kan vara humor, undvikande eller ett kreativt utforskande. För mina informanter var ”hoardande” ett begrepp de använde sig av i form av en självmedvetenhet som skulle signalera ett förmodat ”sunt” förhållande till prylarna i deras hem. ”Plottrigt kontra minimalistiskt” var en form av vedertagen skala för samtliga intervjuade och användes för att visa vad man kanske skulle kunna kalla en sorts ”materieellt ethos”, dvs att kunna visa på en god moralisk förmåga och medvetenhet kring vad ens ägodelar bör ha för inflytande på en.

3.3 Enrummaren, ett liminellt dilemma

Mitt urval för den här undersökningen skulle kunna refereras till som ”unga vuxna”. Var den har sitt ursprung vet jag inte och lyckas heller inte få något konkret svar. Personligen förknippar jag termen med sammanhang kring psykisk (o)hälsa. Här vill man benämna personer i samhället som traditionellt skulle ansetts vara vuxna som ”unga”, kanske för att anspela på något omvårdnande? Folkhälsomyndigheten definierar unga vuxna som 16-29 år gamla (FHM 2021). I min intervjuguide hade jag ett avsnitt tillägnat förhållningar till hem som begrepp där jag frågade var informanter såg sig själva bo om fem år. Samtliga ville, inte särskilt förvånande, bo större. Följdfrågan ”varför?” besvarades antingen med att man ville ha en relation och därför hade haft svårigheter att bo två på så pass liten yta, eller så ville man själv bara bo större. Louie och Amandas boenden (förvisso uppmanade till att drömma) kretsade kring stora, ljusa lägenheter nära till centrum, med högt i tak, inte helt olikt en mäklarannons. Cuno ville bo på landet och kunna ha kvar sin lilla etta i stan. Jack var i färd med att flytta inom ett halvår och komma bort från sin nuvarande miljö men även den lägenheten sågs som övergående då detta skulle vara ett studentboende. Att vilja flytta var norm och det sågs som nästintill omöjligt att bo kvar i en nuvarande lägenhet.

Ulrik Hoffman är VD för Ungdomsbarometern, ett företag som kontinuerligt utför undersökningar om attityder och mönster bland unga mellan 15 och 24 år i Sverige. Han har jobbat med frågor om vad det innebär för unga i Sverige att känna sig ”vuxna” i femton år och menar att de viktigaste markörerna kretsar kring att flytta hemifrån och kunna försörja sig själv ekonomiskt. Att få barn och gifta sig var möjligen tidigare markörer men har idag ersatts av annat. I en intervju med DN kallar han vidare begreppet unga vuxna för ”ett tecken på försenat vuxenblivande” (DN 2020).

I samma artikel pekar Magnus Karlsson, universitetslektor i sociologi vid Lunds universitet, på en snabbhet i dagens samhälle och hur denna påverkar vuxenblivande och känslan av att ha en sådan identitet. Här ses osäkerheter på bostadsmarknad såväl som arbetsmarknaden i Sverige leda till en ständig känsla av att aldrig bli ”klar”, enligt Karlsson (DN 2020). Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät från 2020 svarade 83 procent av Sveriges 290 kommuner att de har ett underskott på bostäder, svårast är det att få en i storstadsregionerna (Boverket 2020). Dessa faktorer kan ses påverka bilden av att bli vuxen samtidigt som det konkreta som krävs, såsom ekonomisk självständighet och att flytta hemifrån, idag är svårare att uppnå.

Mina informanter är förstas i det övre åldersspannet men kan helt klart ses vara påverkade av de förutsättningar som diskuteras ovan. Hälften av dem har fortfarande en försörjning och bostad villkorad på deras studier. Endast en av dem är etablerad på arbetsmarknaden som lärare men är parallellt med det en publicerad författare, vilket kan bidra till en känsla av att inte vara ”klar” som beskrivet ovan. Sammanhanget för dem är osäkert på flera sätt. Vad kunde då deras bostäder och hem sägas ha för roll? Trots att de flesta inte ville kännas vid en materiell strävan så ägnade de sig i allra högsta grad åt en utarbetad förhållning. Den skulle också kunna beskrivas som en strävan i den bemärkelsen att samtliga hade ett rakt och tydligt svar på var de såg sig bo om fem år, ”större”. Men är trångboddhet den enda förklaringen till att vilja flytta till en större bostad?

”Det finns väl möjlighet att man bor kvar här men det känns nog lite tråk... Alltså, det blir lite för mycket såhär ”ungkarlsliv”, ungarlskänsla om man är... Om man har bott här för länge.”

Cuno

Miller benämner i sin bok hus och fastigheter som ”*elephants of stuff*” vilket syftar till det sammanhang och den rad intressenter som oundvikligen uppstår runt materiella tillgångar av sådan ekonomisk storlek. ”[Houses are] [h]uge lumbering beasts that are excessively hard to control” (Miller 2010:149). De drar till sig intresse från stat, byggherrar, kommun och landsting, internationella aktörer mfl. vilket kan göra att vi som bor i dem hamnar långt bak i en sådan kö. Det kan göra det svårt för oss att ha personliga relationer till våra bostäder, fristående från den sortens maktrelation. Ett exempel på en global svallvåg av förtryck är riskkapitalbolaget Blackstone inc., där en stor del av tillgångar består av fastigheter. Företaget har återkommande hamnat under medial press för att exempelvis ha köpt upp fastigheter och sedan vräkt hyresgäster i utsatta positioner (New York Times 2021). I en första kvartalsrapport för 2021 listas tillgångar till ett värde av 649 miljarder amerikanska dollar, en nästintill omöjlig summa att föreställa sig (Blackstone inc. 2021).

Men var detta relevant för mina informanter? Amanda och Jack bodde förvisso under villkorade former som studenter, dock har jag svårt att se Svenska Bostäder som en förtryckande kraft, eller ens ett problematiskt inflytande. Louie bodde i en bostadsrätt i Hornstull och Cuno hade förstahandskontrakt vid Vitabergsparken på Södermalm och var nöjd med sin hyresvärd. Ändå kände samtliga ett behov av att lämna dessa bostäder för större. De i studentbostäder resonerade likadant när de blev tillfrågade om de hade bott kvar. Det är kanske rimligt att vilja ha mer yta om

man ser sig vara i en relation då man är två personer. Cuno hade bott på sina 26 kvadratmeter med en flickvän i ett år och hade förvisso inte velat göra det i en ny relation, men detta verkade inte handla om ytan utan snarare om problemen som uppstod när han lät en annan ta del av och göra om hemmet han redan skapat. Amanda föreställde sig en stor tvåa på 50 kvadrat, men hade själv bott i en studentlägenhet med hela sin familj när hon var yngre och undrade om det var därför hon upplevde en lägenhet fylld med saker som trygg och ”mysig”. Ytan, som ändå var främsta anledningen för att flytta, togs sällan upp som ett hinder i frågan om lägenheters användning eller funktion.

Miller diskuterar även utifrån personlig erfarenhet vad gäller hus och våran potentiella agens i relation till dem. Som lyckligt lottad äger han sitt hus sedan länge och har i princip haft fullkomlig valfrihet i att bosätta sig där. Trots detta känner han en tydlig alienation i relation till det. Denna kretsar för honom kring en sorts ideal huset utstrålar. Likt min informant Louie har Miller ett intresse för Arts and Crafts-rörelsen som ägde rum i Storbritannien under tidigt 1900-tal. Huset han bor i är byggt i samma anda och bär därför med sig en form av denna stil och ideal. Detta blir ett problem och en källa till alienation mellan honom och huset i den mån han inte lyckas följa och göra en sådan stil ”rättvisa”, vilket han inte gör. Poängen här är att grundförhållandet personer har till ting och en materiell miljö i hemmet inte naturligt regleras till något sorts ”idealtillstånd” så fort det finns en avsaknad på yttre förtryckande faktorer (Miller 2010:166-168).

Liknande för mina informanter kunde de flesta av dem sägas ha det ganska bra. Men de upplevde alla en vilja att ta sig ifrån sina lägenheter till något större. Som nämnt ovan diskuterar Clarke i sin studie bilder av det ideala hemmet och vad det gör med oss, här ses det som en plats för önskan, längtan och strävan efter föreställningar om detta (Clarke 2001:23). Hus för mina informanter verkade förkroppsliga en längtan och strävan att i egenskap av ”unga vuxna” bli ”klara”, som beskrivet ovan av Magnus Karlsson. Trots att en stor del av deras hemskapande var givande och i varierande utsträckning kreativt, spännande och tryggt så hade alla en strävan efter att ”fullbordas” på något sätt. De hade inte den största, viktigaste (och sannolikt mest oregeliga) materiella pusselbiten för att göra detta, nämligen en stor bostad som kan anses vara eftertraktad i frågan om norm och ett bredare perspektiv. Deras enrummare försatte dem därför i ett permanent liminellt tillstånd i relation till deras materiella status i samhället, men även också i relation till deras upplevda livsbana.

4. Sammanfattning och slutsats

Mina avsikter med den här studien har varit att visa på vilken betydelse det materiella har för att forma och socialisera fyra personer i åldrarna 26-31 genom deras respektive processer av hemskapande. Genom begreppen *objectification*, *humility of things* och *material culture* har jag tolkat den materiella omvärld dessa handlingar kretsat kring som något avgörande för att ens kunna skapa en eget kulturellt uttryck. Således innebar detta också att det inte funnits något riktigt alternativ annat än för dem att bilda ett respektive kulturellt subjekt i relation till en sådan miljö.

I intervjumaterialet har informanter uttryckt handlingar av hemskapande genom att knyta an till ting med stor variation. Här ägnade de sig åt hem som en kurerad värld av kreativt ”görande”. Ting förlängde informanter genom att spegla uppfattningar de hade av sig själva i släkt och nära relationer. Detta genom att antingen bekräfta likheter eller skillnader från deras upplevda ursprung, i frågan om en identitet och en kulturell samhörighet. Ting förlängde också informanter genom att fungera som en markör för tid. Detta genom att förkroppsliga betydande händelser och skeenden i deras liv, och såtillvida koppla deras personer till ett förflutet. Genom att använda föremål som tidsreferens förankrades även deras nutid och lade på så sätt ett fundament för deras syn på framtid och förhoppning. I det här avseendet kunde objekt även sägas representera värderingar och internaliserade strävanden.

Genom att även tolka deras acts of homemaking som deras personliga anspråk på världen runtomkring dem framkom förhållningar till en mer generell materiell strävan. Sedd genom informanters respektive tolkningar av ett materiellt förflutet visade sig i vissa fall en diskrepans mellan tillvänjningen av ting och uttalad förhållning. Detta kan med fördel tolkas utifrån en *humility of things* där en sådan tillvänjning och anknytning består i något främst undermedvetet. Vidare hade ting, sett som en generell materiell strävan, uttalade moraliska möjligheter för informanter. Detta visade sig som att beskriva sitt hem i termer av ”tillräckligt” materialistiskt.

Sakerna i deras hem fungerade även för att förankra dem i deras samtid och vad de upplevde att normer och samhälle förväntade sig av dem. Genom att tolka betydelsen av ett hemskapande som sträckte sig över flera boenden resonerade samtliga informanter att mindre lägenheter var otillräckliga för att uppnå en tillfredsställande identitet som vuxen, och därmed kunna vara ”klar”. Vilket också lämnade samtliga med en övergripande känsla av att befinna sig i en liminell position i relation till deras materiella status i samhället, samt till deras liv.

Referenslista

Birkebæk Olesen, B. 2010. 'Ethnic Objects in Domestic Interiors: Space, Atmosphere and the Making of Home'. *Home Cultures: The Journal of Architecture, Design and Domestic Space*, vol. 7, issue 1, pp. 25-41.

Bourdieu, P. (1986): "The forms of capital". In J. Richardson (Ed.) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (New York, Greenwood), 241-258.

Clarke, A.J. (2001) The Aesthetics of Social Aspiration. I: Miller, D. (red.) *Home Possessions: Material Culture Behind Closed Doors*. Oxford: Berg s. 23-45.

Goffman, E. (1974): *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. London: Harper and Row.

Gombrich, E. (1979) *The Sense of Order: A Study in The Psychology of Decorative Art*. Oxford: Phaidon.

Gren, N. 2015. *Being Home through Learning Palestinian Sociality: Swedish-Palestinian Houses in the West Bank*. Kläger, F. & Stierstorfer, K (red.). *Diasporic constructions of home and belonging*. Lund: De Gruyter, 229-247

Hecht, A (2001) Home Sweet Home: Tangible Memories of an Uprooted Childhood. I: Miller, D. (red.) *Home Possessions: Material Culture Behind Closed Doors*. Oxford: Berg s. 123-145.

Hume, L. & Mulcock, J. 2004. *Anthropologists in the Field: Cases in Participant Observation*. New York: Columbia University Press.

Miller, D. 2010. *Stuff*. Cambridge: Polity Press.

Miller, D. 1987. *Material Culture and Mass Consumption*. Oxford: Basil Blackwell.

Uppslagsverk

Samanani, F. & Lenhard, J. 2019. House and Home. *Cambridge Encyclopedia of Anthropology*.
<https://www.anthroencyclopedia.com/printpdf/842> (Hämtad 20/6 2021)

Internet

The Blackstone Group. 2021-01-27. "Blackstone Reports Fourth Quarter and Full Year 2020 Results". *Blackstone inc*. Tillgänglig: <https://www.blackstone.com/wp-content/uploads/sites/2/2021/01/Blackstone4Q20EarningsPressRelease.pdf> (Hämtad 13/1)

Boverket. 2016. "Trångboddheten i storstadsregionerna". *Boverket. Myndigheten för samhällsplanering, byggande och boende* Tillgänglig: <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/trangboddheten-i-storstadsregionerna.pdf> (Hämtad 21/6, 2021)

Dagens Nyheter. 2020-06-02. "När blir man egentligen vuxen i dagens läge?". *Sofie Österström*. Tillgänglig: <https://www.dn.se/insidan/nar-bilir-man-egentligen-vuxen-i-dagens-lage/> (Hämtad 15/1, 2022)

Folkhälsomyndigheten. 2021-08-25. "Unga och unga vuxna i riskutsatthet". *FHM*. Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/sexuell-halsa-hivprevention/hiv-och-sti/nationell-strategi-mot-hiv-aids-och-vissa-andra-smittsamma-sjukdomar/preventionsgrupper/unga-och-unga-vuxna/> (Hämtad 13/1)

New York Times. 2014-10-22. "As Pandemic Evictions Rise, Spaniards Declare 'War' on Wall Street Landlords". *Nicholas Casey och Roser Toll Pifarré*. Tillgänglig: <https://www.nytimes.com/2021/11/21/world/europe/spain-evictions-cerberus-covid.html> (Hämtad 12/1, 2022)

New York Times. 2014-10-22. "Kissing Your Socks Goodbye". *Penelope Green*. Tillgänglig: <https://www.nytimes.com/2014/10/23/garden/home-organization-advice-from-marie-kondo.html> (Hämtad 12/1, 2022)

Lunds Kommun. 2021-12-07. ”Stöd till unga vuxna”. *Lunds Kommun*. Tillgänglig: <https://lund.se/omsorg-och-stod/stod-for-barn-och-unga/ungavuxna> (Hämtad 13/1)

OCD-UK. 2018. ”Clinical Classification of Hoarding Disorder”. *OCD-UK*. Tillgänglig: <https://www.ocduk.org/related-disorders/hoarding-disorder/clinical-classification-of-hoarding-disorder/> (Hämtad 12/1, 2022).

Statistiska Centralbyrån. 2020-04-23. ”Minst bostadsarea per person i storstäder”. *Statistiska Centralbyrån*. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/hushallens-boende/pong/statistiknyhet/hushallens-boende-2019/> (Hämtad 10/7, 2021).

Svenska Akademiens ordböcker. 2021. ”Materialist”. *Svenska Akademien*. Tillgänglig: <https://svenska.se/tre/?sok=materialist&pz=1> (Hämtad 12/1, 2022)